

Manželé Johecovi (53 a 55 let) jsou zasloužilými pěstouny. Nabídlí svou náruč a lásku dvěma vlastním dětem a po čase dalším čtyřem dětem, které postupně do své rodiny přijali. Přijali děti do různé míry intelektově hendikepované, jedno z dětí si prošlo v minulé rodině týráním, všechny byly poznamenány ústavní deprivací, která ještě silněji zbrzdila jejich vývoj. Všechny děti přijaté do pěstounské péče proto potřebovaly trpělivý, tolerantní a chápající přístup. Dnes jsou již téměř všechny přijaté děti dospělé. Tyto děti si jejich okolí velmi oblíbilo. Samotné děti mají radost, když mohou někomu pomoci, jsou ochotné a pracovitě. Přístupují k druhým přátelsky a dobře se s nimi spolupracuje. Díky svému hendikepu však budou do budoucna potřebovat podporu a dopomoc při náročnějších aktivitách, jako je třeba nakládání s většími finančními obnosy či při hledání zaměstnání. Je patrné, že v budoucnu bude zapotřebí na děti stále trochu dohlížet, nicméně jak manželé říkají, nikdy by neměnili. Každý den vidí výsledky své péče a zažívají smysluplnost a radost z dobře odvedené práce. Věřící, že bez nich by jejich děti nikdy nedokázaly fungovat v každodenním životě a nemohly by žít téměř samostatný život. V současné době se manželé Johecovi věnují institutu pěstounské péče na přechodnou dobu a zajišťují časově omezenou péči o děti v krizi. Jsou profesionální a velmi vnímaví k potřebám dětí, a my jsme opravdu rádi za to, že je můžeme mít v týmu, který ve Zlínském kraji ohroženým dětem pomáhá.

Na začátek bychom se Vás chtěli zeptat, kde se zrodila myšlenka stát se pěstouny? Co Vás na tuto cestu přivedlo?

Pěstoun: Oba dva pocházíme z početných rodin. My jsme byli se sourozenci čtyři. Manželka je ze čtyř dětí. Vždy, jsme si mysleli, že bychom jednomu dítěti někdy chtěli pomoci. Jednomu.

Pěstounka: Takže, když naše děti odrostly, byly větší, my jsme měli pocit, že ještě máme sílu a chceme tomu jednomu dítěti pomoci. Ať má lepší start do života a má se trochu lépe. Syn měl 15, dcera 13 let. Začali jsme se tedy více zajímat o pěstounskou péči. Nevěděli jsme tehdy, kam se všude obrátit. Proto jsme navštívili příslušný úřad, kde jsme si vše zjistili. Zjistili jsme, že to bude dlouhý proces. Postupně jsme přijali do pěstounské péče čtyři děti.

V čem je jiné pěstounství dnes a před lety?

Oba: Ta dřívější doba se s dnešní nedá srovnávat. Tehdy bylo obtížné získávat informace. Ani nebyly informace o síti pěstounů – neznali jsme nikoho, kdo má dítě přijaté. V tomto směru je to dnes lepší. Je to úplně o něčem jiném. Dá se celkem jednoduše ta pomoc najít a hlavně člověk ví, jak s tím má dál pracovat. Tenkrát to nebylo, vlastně to byl pokus omyl a zdravý selský rozum, co bychom mohli použít, aby to klaplo. Zaměstnávat děti pro ně nějakou přijatelnou aktivitou, najít jim kroužky. Najít, v čem jsou dobré, co je zajímavé. Dnes je už možnost odborné přípravy na přijetí dítěte do rodiny. My ji absolvovali někdy uprostřed mezi příchody dětí. Myslím si, že ta příprava byla úplně skvělá.

Pěstounka: My jsme původně nechtěli na přípravu. Říkali jsme si, na co příprava, když už jedno dítě máme doma přijaté. Krajský úřad však trval, abychom přípravu absolvovali. Nemohu si to vynachválit. Užili jsme si to a vždy jsme se na to moc těšili. Poprvé jsme získali informace, jak pracovat s dítětem s postižením. Ale i když jsme měli přípravu hotovou, stále jsme potřebovali odbornou pomoc, zázemí, něco kam bychom se mohli obrátit, když jsme potřebovali poradit. Všechno jsme si museli hledat sami. Sbírali jsme rady po střípcích. Upřímně současná a minulá doba v oblasti pěstounství vůbec nelze srovnat. Dnes máte doprovázející organizaci, která stojí při vás, kope za vás. Cokoliv potřebujete, zvednete telefon a proberete to s vaší klíčovou pracovnící. Pokud potřebujete najít odborníky, pomůže vám je hledat. Jsou studnice informací. Dnešní doba je zkrátka pro pěstouny mnohem jednodušší. Je také velká potřeba vzdělávat se. V rámci školení si vybíráte z velkého množství témat, která vás zajímají, a potřebujete se v nich orientovat.

Pěstoun: Absolvujeme mnohem více vzdělávání, než jako minimum ukládá zákon a vůbec nám to nevádí, jsme za to rádi, protože je to přínosné. Měli jsme také velké štěstí na skvělou dětskou lékařku a skvělou sociální pracovníci. Opravdu klobouk dolů. Důvěra k těmto lidem je opravdu stěžejní. To, že dokáží ochotně pomoci ale i člověka zkorigovat.

Když byste měli úplnému laikovi přiblížit, kdo je to vlastně ten pěstoun, co je to za roli, jak byste to popsali?

Pěstoun: V každém případě to musí být člověk, který to chce. Musíte to dělat ze srdce. Musíte chtít v první řadě pomoci tomu dítěti. Dělat to z přesvědčení, že chci někomu pomoci se vším všudy, s tím dobrým i tím horším. Nemůžete to dělat pro peníze, nebo že byste se chtěli ukázat před okolím.

Pěstounka: Pokud to nebudete dělat ze srdce, nebude to fungovat. Musíte to mít zvnitřně. Je zkrátka potřeba to dělat s láskou. Každé dítě je nějaké a je potřeba je přijmout takové jaké je, snažit se mu přizpůsobit, protože je to pořád jenom dítě. Ne, že ty budeš takový a makový. Nebudeš, ty jsi zkrátka takový, jaký jsi, a my tě takového máme rádi. Nemůžeme po něm chtít, když bude temperamentnější, že bude hodný, hezky sedět v koutě.

Zase na druhou stranu, když vím, že hezky zpívá, tak ať zpívá. Podpoříme ho. Jde prostě o bezvýhradné přijetí. Je důležité umět dělat kompromisy, ne však velké ústupky, ale umět se přizpůsobit tam, kde je to potřeba. To je jak v manželství.

Pěstoun: A je to opravdu jiné, než když vychováte vlastní dítě. Člověk nemůže počítat s tím, že to dítě bude jako vy. Nebude. Není vaše. Musí tam být ta tolerance. Musíte být schopni vyhodnotit to či ono. Nemůžete srovnávat vaše vlastní dítě a to přijaté.

Vy máte zkušenosti s oběma formami, mohli byste srovnat klasickou dlouhodobou pěstounskou péči s pěstounskou péčí na přechodnou dobu?

Pěstounka: V každém případě to dítě, které se dostane do rodiny pěstounů na přechodnou dobu má velké plus v možnosti rozvoje, v citové vazbě, v zabrání strádání. Děti, které jsme měli doma na přechodnou dobu, to berou tak, že byli u nás na prázdninách, jako u babičky a u dědy nebo u tety a strýce. My jsme rodina, která pro ně má dveře vždy otevřené i po odchodu, na návštěvu, na prázdniny, nebo na víkend nebo na výlety. Ten čas, co u nás stráví, nevnímají jako nějaké utrpení, a ani my to tak nevnímáme. Rozhodně je to, že přijdou do naší rodiny, mnohem míň poznamená, než kdyby byly po tu dobu v nějakém ústavu. Tak to vnímáme my. Pěstoun na přechodnou dobu zažívá vždy na začátku ten proces adaptace. Pořád myslíme na to, že je to pro dobro dítěte. Snažíme se vše udělat tak, aby ta těžká situace byla pro děti co nejjednodušší, aby se co nejlépe adaptovaly v naší rodině. Snažíme se je hodně podporovat. A zase na základě zkušeností a také s doprovázející organizací a s odborníky se snažíme sledovat, co je pro to dítě nejlepší a jakým způsobem postupovat dál, aby to dítě nemělo pocit, že něco lámeme přes koleno. Aby to opravdu pro něj bylo jednodušší. I třeba potom opět navázat kontakt s biologickou rodinou, pokud je to možné. Snažíme se být vstřícní k rodině dítěte. Je to pro dítě hodně důležité, jak my se chováme k jeho rodičům. Když vidí, že u nás má podporu, ale byly bychom negativní vůči jeho biologickým rodičům, tak to pro něj bude velmi těžké. Prostě jsou to rodiče, hotovo, ať jsou, jací jsou. Já se opravdu snažím, když chodíme na kontakty, vycházet s biologickou rodinou dobře a potažmo i potom, když se vracíme z těch kontaktů, nemluvit špatně před dítětem. Vám se nemusí líbit, jak se matka chová k dětem. Ale pro dítě to jsou pořád rodiče.

Pěstoun: Člověk by nevěřil, jak si malé dítě ty nepěkné okamžiky dovede uchovat v hlavě a dávat si je za vinu. A je těžké to dostat z dětské hlavy ven. V rámci možností se proto snažíme s jeho biologickou rodinou vycházet dobře. V tomto si myslím, že ta přechodná péče je pro děti přínosná. Určitě i ty naše přijaté děti by byly jinde, kdyby byly hned v „přechodce“ a nemusely pobývat v ústavu do doby, než k nám přišly. Pro dítě je velice důležité mít na blízku malý počet pečujících lidí, na které se může spolehnout.

Co pěstounská péče přináší? Jaká to má pro vás pozitiva?

Pěstoun: To je to vnitřní naplnění. Že chcete, že to dokážete. Ten pocit, se kterým do toho jdete, že chcete někomu pomoci, že jste to dokázali.

Pěstounka: Hezké momenty to přináší. Třeba já jsem dostala na den matek od přijatého syna kytku. Krásnou, velkou, voňavou. To jsou ty momenty, kdy si řeknete: „jo, to je ono“. Nemusel by pro ni jezdit, kupovat ji z vlastního kapesného, nemusel by, ale vzpomněl si. Mohl by někde utrhnout šefík, ale ne, on šel a donesl ji: „mamko to je pro tebe“. Anebo v létě, donesou mi jen tak zmrzlinu, opečou špekáček, nebo jdou a koupí nám nějaký dáreček. Nebo jedete na výlet a užijete si legraci. I to, že máme větší rodinu, jak jsme si přáli, je bezvadné.

Pěstoun: Ale má to své hranice, člověk nemůže děti přijímat donekonečna. Každý by měl vědět, jaké má limity. Nemyslíme si, že to dobře funguje v rodinách, kde už je těch přijatých dětí hodně. Měl by být ze zákona daný limit, který by omezoval počet přijímaných dětí. To už pak není o výchově a fungování rodiny, to už je potom menší dětský domov. Děti pak přebírají povinnosti rodičů. Přebírají zodpovědnost za péči o ty mladší děti. To není správné.

Pěstounka: Ani není možné vzít si dítě do péče a počítat s tím, že v osmnácti půjde z domu. Prostě to nejde, ani vlastní dítě neodchází po dovršení plnoletosti. Jednou jsou součástí naší rodiny, tak už jí zůstanou napořád. Nebo že si člověk řekne, že už nemá na péči síly a půjde od toho. To zkrátka nejde. Chci něco ze sebe předat dětem do dalšího života.

A co pěstounství člověku bere?

Pěstoun: Bere to vaši mentální kapacitu, a je třeba přizpůsobit chod domácnosti přijatému dítěti. Když jsme si přivezli jedno z dětí, které bylo velice výchovně náročné a hyperaktivní, měl jsem brzy potom autonehodu. Trocha nepozornosti, unavený, s hlavou plnou starostí. Probudil jsem se až v nemocnici a uvědomil si, že jsem tím mohl zničit celou svoji rodinu, sám sebe a ublížit i někomu druhému. Dlouho jsem to držel v sobě, možná to chtělo vzít na pomoc i odborníka, protože ten první rok byl opravdu náročný.

Pěstounka: Člověk musí být opravdu odolný a musí se mít s kým o to podělit. Myslím, že špatně se funguje, když to člověk nemá komu říct. Mně hrozně pomáhají setkání s dalšími pěstouny. Když můžeme sdílet, co nás trápí a podpořit se. Určitě je velmi důležité také průběžné sdílení mezi partnery.

Pěstoun: My jsme hodně otevření vůči našim dětem. Počítáme s tím, že se může objevit nějaké zklamání. Ale zatím nic takového nepřišlo. Opravdu. Jediné negativum, co jsme zažili, byl večer té nehody, ten úplný začátek, který byl těžký. Ale jinak žádná další negativa nevidíme.

A na závěr se vás chceme zeptat, co byste poradili lidem, kteří zvažují, že by se stali náhradními rodiči?

Oba: Pokud chtějí pomoci a otevřít svou náruč, třeba jen jednomu dítěti, ať jdou do přípravy. S chladnou hlavou, bez počáteční euforie, že zvládnou cokoliv. Není to procházka růžovým sadem. Můžou nastat různé situace, ve kterých je ale možno vyhledat pomoc od odborníků na náhradní rodinnou péči nebo doprovázející organizace. Vzkázali bychom jim, že stojí za to, alespoň zapřemýšlet nad tím, co by jim to přineslo. Každé dítě by mělo mít možnost prožít hezké dětství!

Rozhovor vedly: Mgr. Helena Vilémová a Bc. Helena Jurásková, oddělení sociálně-právní ochrany Krajského úřadu Zlínského kraje